

ЗАХТЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК¹ (бројчано) 821.111(73)-31.09 Auster P.(043.3), 821.163.41-31.09 Pečić B.(043.3), 82.02 POSTMODERNIZAM(043.3), 82.02 POSTSTRUKTURALIZAM(043.3)

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:
www.filum.kg.ac.rs

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. 30 Закона о високом образовању и чл. 128 Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације:

**Деконструкција идентитета постмодерног субјекта
у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића**

Научна област УДК (текст): србистика, англистика, компаратистика

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

1. Ментор: др Драган Бошковић, редовни професор Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, ужа научна област: Српска књижевност
2. др Биљана Ђорић Француски, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, ужа научна област: Англистика
3. др Никола Бубања, доцент Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, ужа научна област: Енглеска књижевност

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи):

Као компаративна, тема докторске дисертације Марије Лојанице *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта* у Њујоршкој трилогији *Пола Остера* и Антрополошкој трилогији *Борислава Пекића* досад није била самостални предмет анализа у компаратистици и српској науци о књижевности. Полазиште тезе јесте фигурација, конструкција и деконструкција идентитета и субјекта у касномодернистичким и постмодернистичким фикционим (романи) текстовима Пола Остера и Борислава Пекића. Тему је докторант обрадио исцрпно: то је прва студија о разградњи, дисоцијацији и деконструкцији идентитета у фикционој структури књижевних дела Пекића и Остера, као и она која продубљује, из савременог, постструктуралистичког угла, смисао и (де)структурирање досадашњих истраживања идентитета у књижевности уопште. У овој дисертацији научне новине су следеће: од доследно представљене историје онтолошких и културолошких механизма изградње и урушавања субјекта (од антике до данас) и његове постмодернистичке децентрализације, преко детаљно испитаног наративног и дискурзивног смисла субјекта и литературе касног модернизма и постмодернизма, као и преко смисла истих у делима Пекића и Остера, и успостављања прецизнијег увида у удео наративног и технолошког у изградњи идентитета у структури њихових романа, до елеборације како идентитет, као културолошки, дискурзивни и цивилизацијски продукт, доживљава „екстремне“ трансформације у Пекићевој и Остеровој нарацији, реактуелизујући проблеме „политичког“, „фикционог“, „културног“, „дискурзивног“ карактера литературе и њеног субјекта, у циљу компаративистичког и интерлитерарног позиционирања културноисторијске позиције два писца. Пошто је истраживање обављено на обимним опусима Пекићевих и Остерових романа, али и на њиховим парафикционим текстовима, као и уз ослањање на савремену, структуралистичку и постструктуралистичку теоријску мисао, чије јединствено поље јесте идентитет/човек/субјект, а тако и нарација, фикција, поетика, формације, као и пошто до сада у српској књижевној науци ова компаративна и теоријска проблематика није била предмет неког рада, остварен је важан помак у опису наведених проблема. Дисертација Марије Лојанице, израђена на богатој теоријској, као и фикционој и парафикционој основи, доноси научно веома вредне увиде и резултате, што представља реалан допринос савременој науци о књижевности.

¹ УДК - Универзална децимална класификација (налази се у библиотеци сваког факултета)

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Лојаница Марија

Назив завршеног факултета: Филолошки факултет Универзитета у Београду

Одсек, група, смер: Енглески језик и књижевност

Година дипломирања: 2003.

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма:

Докторске студије из филологије (језик и књижевност), модул Докторске студије из књижевности

Научно подручје: Филолошке науке

Година одбране: /

Факултет и место: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

Број публикованих радова (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника): 19

1. 2008. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Тумачење у превођењу“, *Српски језик у (кон)тексту* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност и уметност), књ. 1, Скупштина града; Универзитет У Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Кораци, Крагујевац, 2007, стр. 291-306. (ISBN 978-86-85991-11-3, COBISS.SR-ID 152111628) [M14]
2. 2008. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Стилске адаптације приликом превођења различитих типова медицинских текстова“, *Језик струке: теорија и пракса* (Зборник са Међународног научног скупа Језик струке: теорија и пракса), Универзитет у Београду; Чигоја, Београд, 2009, стр. 685-697. (ISBN 978-86-7522-033-6, УДК 811'276.6:61) [M63]
3. 2008. Марија Лојаница, „Terra Austeriana – Слика Њујорка у роману Пола Остера Месечева палата“, *Књижевност, друштво, политика* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност и уметност), књ. 2, Скупштина града Крагујевца; Универзитет у Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Кораци, Крагујевац, стр. 313-323. (ISBN 978-86-85991-14-1 (ФФ) [M14]
4. 2009. Марија Лојаница, „Писати Другог, стварати Себе: ‚Закључана соба‘ Пола Остера“, *Језик, књижевност, идентитет* (Зборник са Мултидисциплинарног научног скупа Језик, књижевност, идентитет), књ. 1, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Свен, Ниш, стр. 184-193. (ISBN 978-86-7379 188-3, UDK 821.111(73).09-31 Auster P) [M14]
5. 2009. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Велика Прича и побуна у Земљи чаробњака из Оза“ *Наслеђе*, бр. 14, књ. 2, Крагујевац, стр. 291-303. (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068, УДК 81'42:821) [M51]
6. 2011. Марија Лојаница, „La Doleur Exquise: Могућа теорија невидљивог“, *Наслеђе*, бр. 17, Крагујевац, стр. 137-149. (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068, УДК 821.111 (73)-31.09 Остер П.) [M51]
7. 2011. Марија Лојаница, „Зачарани круг идеолошке (ре)продукције: књижевност, теорија и манипулација“, *Савремена проучавања језика и књижевности* (Зборник са 2. научног скупа младих филолога Србије), књ. 2, Универзитет у Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Графостил, Крагујевац, стр. 227-231. (ISBN 978-86-85991-31-8) [M63]
8. 2011. Марија Лојаница, „Ласте самоубице и птице на жици: симболизација (не)слободе“, *Лицеум*, бр. 14, Крагујевац, стр. 315-323. (ISBN 978-86-81037-37-9 УДК 821.163.41-31.09 Пекић Б. 821.163.41-14.09 Коен Л.) [M45]
9. 2011. „Антрополошка трилогија Борислава Пекића и метафизичка детективска проза“, *Књижевна историја*, бр. XLII 2011 143/144, Београд, стр. 215-228. (ISBN 0350-6428 COBISS.SR-ID 55823 Библид 0350-6428, 43 (2011) 143/144, с. 215-228) [M24]
10. 2011. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Ерос живота и смрти у Барнсовој и Остеровој причи напуклих огледала“, Зборник радова са V међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, књ. 2: *Жене: род, идентитет, књижевност*, одговорни уредник Драган Бошковић, Скупштина града Крагујевца; Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011, стр. 157-162. (УДК 821.111.09-31 Барнс Ц., 821.111.(73).09-Остер П., ISBN 978-86-85991-10-3, COBISS.SR-ID186990860 (ФФ) [M14]
11. 2011. Марија Лојаница, „Хитроу синдром као метафора лиминалности у роману Беснило Борислава Пекића“, *Друштвене кризе и (српска) књижевност и култура* (зборник радова), уредници Драган Бошковић и Маја Анђелковић, стр. 123-136. (УДК 821.163.41.09 Пекић Б., ISBN 978-86-85991-34-9, COBISS.SR-ID 187901196) [M45]
12. 2011. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Architectural Postmodern World and City of Glass Revisited“, *Наслеђе* бр. 20, стр. 23-35, УДК 821.02 ПОСТМОДЕРНИЗАМ (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068) [M51]
13. 2012. Марија Лојаница, „Одбрана поезије Филипа Сиднија кроз тврдњу да књижевност никада не лаже“, *Линар*, бр.47, стр. 111-117 (УДК 821.111-14.09 Сидни Ф. 821.111.09 Чосер Ц. / ISSN 1450-8338 / COBISS.SR-ID 151188999) [M53]
14. 2012. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Биће, човек, игра у поезији Васка Попе“, *Линар*, бр.48, Крагујевац, 2012, стр. 99-108 (УДК 821.163.41-14.09 Попа В. / ISSN 1450-8338 / COBISS.SR-ID 151188999) [M53]
15. 2012. Марија Лојаница, „Божански откуцаји срца: теологија и космологија Едгара Алана Поа“, *Бог* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), књ. 2, уредник Драган Бошковић, Скупштина града Крагујевца; Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 181-186. (УДК 821.111.(73).09 По Е.А. / ISBN 978-86-85991-43-1 (ФФ) / COBISS.SR-ID 194256652) [M14]

16. 2012. Марија Лојаница, „Њујоршка трилогија: Језик, жеља, апокатастасис“, *ЕГЗИЛ(АНТИ): књижевност, култура, друштво* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012, стр. 167-179 (УДК 821.111(73)-31.09 Остер П. / ISBN 978-86-85991-48-6 / COBISS.SR-ID 195386380) [M14]

17. 2013. Марија Лојаница, „Аргонаутика: антропологија приче“ (коаутор Јасмина Теодоровић), *Летопис Матице српске, Нови Сад, књ.491, св. 4, 2013, стр. 463-476. (ISSN 0025-5939 / UDK 82(05) [M53]*

18. 2013. Марија Лојаница (коаутор Јасмина Теодоровић), „Онтологија немогућег: фикција, теорија, матрикс“, Зборник са Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), књ. 2, уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр 117-122 (УДК 82.0 14 Фуко / ISBN 978-86-85991-53-0) [M14]

19. 2013. Марија Лојаница, „Астрални Цариград“, *Византија у (српској) књижевности и култури од средњег до двадесет и првог века* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Осмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр. 49-59 (УДК 130.2:304(560.118) ISBN 978-86-85991-57-8) [M14]

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Радно место: Виши лектор

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 30
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 128 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац
10. 07. 2015. године

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
И. Коларић
Проф. др Иван Коларић

ПРИМЉЕНО: 13. 07. 2015			
Орг.јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	2386		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 22. 06. 2015. године, предложило нас је, а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 08. 07. 2015. године именовало у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића кандидаткиње Марије Лојанице*. Захваљујући на поверењу, Наставно-научном већу Одсека за филологију подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Текст докторске дисертације *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића* кандидаткиње Марије Лојанице има укупно 332 странице текста нормалног (1,5) компјутерског прореда, и структуриран је у следеће целине: Наслов, Идентификациона картица докторске дисертације, Садржај (стр. 3-4), Разиме, Кључне речи (на српском и на енглеском језику) (стр. 5-12), I Увод (стр. 13-88), II Постмодернизам и теорије субјективитета – „Постструктуралистички преокрет“ (стр. 89-140), III *Њујоршка трилогија Пола Остера и Антрополошка трилогија Борислава Пекића*: Компаративне, контекстуалне, интерлитерарне и културолошке везе (стр. 141-289), IV Закључак (стр. 290-309), V Литература (стр. 310-332).

Уводно поглавље – Уводно поглавље тематски је подељено на два потпоглавља: 1. Субјективитет и идентитет – појмовно одређење и 2. Дијахронијски преглед нововековних теорија субјективитета: од Декарта до структурализма (са деловима 2.1 Картезијански преврат, 2.2 Џон Лок – *човек, личност, ја*, 2.3 „Коперникански преврат“ Имануела Канта у поимању сопства, 2.4 Георг Вилхелм Фридрих Хегел – дијалектика субјект-објект, 2.5 Фридрих Вилхелм Ниче: „субјект“, 2.6 Сигмунд Фројд: подељени субјект, 2.7 Феноменолошко виђење субјективитета: Морис Мерло-Понти и Мартин Хајдегер (са деловима 2.7.1 Морис Мерло-Понти: отеловљени субјект и 2.7.2 Мартин Хајдегер: „Језик је кућа битка“), 2.8 Структурализам: „лингвистички обрат“ - субјект као дискурзивна структура, 2.9 Од картезијанског преврата до структуралистичке формализације категорије сопства)

У првом потпоглављу, „Субјективитет и идентитет – појмовно одређење“, маркирају се филозофске и теоријске границе конституисања, структуре и семантике „производње“ идентитета, чиме започиње усредсређење на дефинисање ужег појма субјекта. Користећи се деконструкционистичким поступком, кандидаткиња преиспитује

досадашња теоријска схватања овог феномена, од онтолошке мисли Антике, преко катресијанске субјективности до његовог структуралистичког редефинисања, објашњавајући услове под којима поменути дискурси конституишу и реконституишу идентитет. У даљем тексту овог потпоглавља, расветљавају се апорије појмова кроз њихову неиздиференцираност, двосмисленост, вишеслојност, термилошке недоумице и неспоразуме.

У *другом потпоглављу*, које се састоји из девет делова, прелази се са дефинисања на дијахронијски пејзаж изградње идентитета. Ова анализа је резултовала закључцима да је концепт хуманог идентитета иницијално (онтолошки, рационалистички) успостављен као аутономна и самоодржива категорија, док структуралистичка мисао, с једне стране, наставља ову логику, али, с друге, улазећи у директан дијалог са хипотезама својих претходника, мења његову конфигурацију. Самим тим, кандидаткиња ће, очекивано, отворити питање односа друштвених дискурса (политике, идеологије, психологије, спекулативног мишљења, односа рационалног и ирационалног), у конституисању и одржању сопства у епохи рађања постмодернизма. Овако се проблем субјекта премешта ка културолошкој и друштвеној стратификацији. Кандидаткиња посебну пажњу посвећује генези идентитета, који, почевши од Декарта, у први план ставља питања конституисања, „есенције“ и статуса субјекта као кључна питања модернитета. У деловима о Декарту, Цону Локу, Емануелу Канту, Хегелу, Ничеу, Фројду, Марло-Понтију, Хајдегеру, структурализму (Сосир, Барт, Строс, Лакан), као кључним местима западноевропске мисли о субјекту, кандидаткиња разматра мене идентитета и њихове реперкусије које спремају фигурацију субјекта на крају 20. века. Од Декартовог постављања идентитета на рацио, преко Локовог отварања субјекта друштву и институцијама, отварају се простори за будућа промишљања која ће се тицати не само односа појединца и институција, појединца и разума, већ и на поимање разума као места институционалног уписивања идентитета, а тако и на његову некохерентност. Зато, далекосежно закључује Марија Лојаница, свако знање о човеку и човека о себи, свету и Богу, нужно је лимитирано и непотпуно. Раволуционарност Кантове мисли, која, насупрот метафизичких исходишта субјекта, почива на приписивању субјекту интелигибилне универзалности, сагледава се као место субјективности која излази из сопствене релативности, а оваква, просветитељска позиција биће разграђивана и понављана наредна два века. И даље, увиђајући далекосежност утицаја Хегелове филозофије, која почива на редефинисању односа субјект-објект, као и увођењем дијалектике „разлика“, „другост“, „интерсубјективност“, кандидаткиња увиђа поставку темеља савремене постструктуралистичке теорије субјекта, који ће само мало касније, под Ничеовом „обртом“, бити сагледан као нужно мањкав, а велики окрет ће се догодити у његовом „карактеру“ као тропичном, фикционом, који се изводи по цену успостављања дискурзивне контроле над његовим афектима и инстинктима, и процесуирању лажне представе о целовитости сопства. Ако је свако сопство, свака аутономија, за Ничеа илузија, прича коју причамо како бисмо умирили инхерентни страх од потпуног губљења идентитета, онда кандидаткиња нужно долази до Фројдове психоаналитичке теорије које далексожно отвара субјект изнутра. Како Марија Лојаница доказује, Фројдова концепција хуманог субјекта указује на чињеницу да нашим животом управљају међусобно супростављене психолошке силе, као и да наш свет више нема рационално него ирационално исходиште. Ако су друштвено и културно интегрисане или наметнуте

структуре позициониране у нашем супер егу, онда је цео свет прекривен жељом несвесног, пукотинама, фикцијама, траумама, потиснутим, комплексима. Ова едипализација, друштво и субјект сагледава као непотпуне, изломњене, а од света као жеље мали је корак до света као тела, чиме се Мерло-Понти уводи у ову далекосежну расправу. Развијајући феноменолошку, егзистенцијалистичку и херменеутичку позицију Мартина Хајдегера, кандидаткиња отвара још једно поглаље у критици традиционалне метафизике, у којој се његова преокупација језиком као системом који није тек инструменталне природе већ је конституент идентитета хуманог субјекта, субјект сагледава као део семиолошко-онтолошке позиције, лингвистичке структурације, што ће бити повод да се отвори наредни део испитивања структуралистичког идентитета субјекта. А структуралистички разумети идентитет, значи, за Марију Лојаницу, као и за Ролана Барта и Строса, разумети га унутар система, као опозицију, разлику. Ако структуралистички систем генерише значења (субјекта, текста), тако се генерише и значење сваког појединачног знака (субјекта, текста). У том смислу, јасно је да структуралистичка антрополошка теорија ставља нагласак на дискурзивну условљеност хуманог субјекта (субјект је тек део симболичког система), а тако и на институције које моделују и регулишу његово постојање и деловање. Кандидаткиња такође упућује на чињеницу да је сваки друштвени дискурс, од литературе до политике, део идеолошког хоризонта изградње идентитета, а, самим тим, сопство, као и текст, постаје интертекстуална (интерперсонална, трансперсонална), палимпсестна категорија, резултанта дискурзивних структура и пракси које су на делу у друштвеном и историјском контексту којем и сам субјект припада. Схваћен као текстуална структура – што је један од закључака овог потпоглавља – субјект је подложен интерпретацији и реинтерпретацији што за последицу има општу и свеобухватну релативизацију вредности и значења, екстремно нецеловиту субјективизацију и перспективизам. Овим се заокружују теоријске претпоставке и пројекат субјекта од Декарта до структурализма, а као још један од закључака очекивано се намеће теоријско отварање наративним и дискурзивним премисама изградње сопства, отварају дубинске структуре антрополошке свести, јер имати идентитет, претпостављају савремени мислиоци, значи бити у приповедању, фикцији, реинтерпретацији и рефигурацији. Дискурзивно утемељење и одређење идентитета хуманог субјекта биће само увертира у оно у чему читав претходно наведени низ теорија врхуни, а то је – опомиње Лојаница – „виртуелизација сопства – тотална, апсолутна, свепрожимајућа“.

Друго поглавље дисертације, *Постмодернизам и теорије субјективитета – „Постструктуралистички преокрет“*, које наставља да теоријски преиспитује проблеме покренуте у Уводном делу, састоји се из шест потпоглавља (Постмодерне/постструктуралистичке претпоставке субјекта, Жак Лакан: “Je est un autre.“, Пол Рикер: сопство као наративни конструкт, Мишел Фуко: субјект, дискурс, моћ, Субјективитет и технологија, и: Жак Дерида – деконструкција као теорија и пракса), и оно представља, као продужени теоријски увод, изузетно битан део дисертације Марије Лојанице. У њему се, као предмет анализе, којем је посвећена посебна пажња, издвајају постструктуралистичке теорије субјекта/идентитета, и он се доводи у везу са фикцијом, и

то као најјава аналитичке херменеутике *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића.

У овом поглављу се развија постструктуралистичка теоријска мисао и у том смислу елелиборирају у претходном делу покренута питања. Од дефинисања појмова „постмодернизам“ и „постструктурализам“, Марија Лојаница настоји да докаже две основне хипотезе. Пре свега, постструктуралистичку теоријску матрицу и постмодернистички културни, уметнички и друштвени простор као оне који не представљају радикално разилажење од претходно успостављених онтолошких/структуралних концепција, већ које само настављају, преиспитују и померају претходно описани теоријски низ. Аргументација за ову претпоставку почива на чињеници да је структуралистичка концепција субјекта, као заокружење онтолошког пројекта започетог картезијанским преокретом, инсистирала на апстрактном и дискурзивном утемељењу и одређењу идентитета хуманог субјекта. Сходно томе, иако је постструктуралистички преокрет прогласио укидање ауторитета на којима су почивали темељи идентитета хуманог субјекта (рацио, свесно, друштво, тело...), он је ипак, надовезујући се на претходне традиције, отворио питање субјективитета као језичког, знаковног, семиолошког и дискурзивног система. Последица и шире контекстуализовање (ре)конфигурације јесте децентрализација, а самим тим и дестабилизација категорије сопства, будући да је хумани субјект, мишљен као дискурзивна творевина, увек подложен перманентној игри интерпретације и реинтерпретације. Овакав закључак који изводи кандидаткиња, генерисао је и потребу дефинисања, а потом и аргументовања следеће хипотезе: постструктуралистички преокрет је усвајањем филозофског и литерарног дискурса – онтолошки теоријски системи исписују се као симблички – не би ли литерарне праксе разумела као динамику конституисања идентитета хуманог субјекта (наративни идентитет, дискурзивно нижирање идентитета). За Марију Лојаницу, Лаканова хипотеза о субјективитету као о структури формираној под утицајем језичког система, а чија је конфигурација нужно дискурзивне природе, уводи проблеме, у духу Фукоа, (биополитичке) спреге моћи/знања који конституишу идентитет појединаца и друштвено-политичких заједница, али и наративе/фикције које најављују смештање овог поглавља у анализу Остеровог и Пекићевог романескног концепта субјекта. Лакан, Рикер, Фуко, Дерида, као део епохалног „хронотопа“, перспективизовани су у очекиваној визији последњег дела овог поглавља које је отворило питање технолошке модернизације субјекта. Од киборга до мутаната, отвара се велика тема, сагласно Пекићу и Остеру, хуманоида, у којој се виртуелизација субјекта доводи до својих последњих консеквенци. Новина, како примећује кандидаткиња, јесте у томе што се хумани субјект више не сагледава као хумани него као постхумани, у сливању машинског и хуманог принципа који, опет, није нужно дехуманизујући. Он стоји као позиција из које се гради нови хуманитет и то као превазилажење вештачки наметнутих бинарних опозиција у контексту којих се до тада субјективитет и идентитет разумео. Виртуелно-реално, телесно-машинско, у доба генетичке и биоинжењерске игре, са свом свешћу о дехуманизацији и манипулацији, кандидаткиња види као логичку консеквенцу виртуелизације и симулације идентитета покренуту још од Антикe, и као могућност једног другачијег, новог уманитета, и као критику дискурзивних очекивања хуманитета. У односу на досадашње апокалиптичне слике имплозије хуманитета, које прате овај, нови субјект, Марија

Лојаница види перспективизацију хуманизма, као знак за искупљење историјски изгубљеног човека, а не као глас његове пропасти.

Треће поглавље. У овом поглављу, које ћемо представити и проценити, кандидаткиња примењује аналитичко-синтетички, компаративно-културолошки и интерлитерарно-интертекстуални приступ у интерпретацији Пекићевих и Остерових дела. Она се, опет, постављају у шири контекст њихове онтолошке, дискурзивне, наративне и фикционе структурације сопства. И један и други писац, и њихова дела, представљена су и „откључана“ посредством феномена дехуманизације, машинизације, наративизације, при чему је посебна пажња посвећена антрополошким и културолошким и техницистичким факторима који прате изградњу приче и субјекта у њиховом романескном стваралаштву. Опет, и дела Пола Остера и Борислава Пекића схваћена су у ширем контексту конституисања наративног идентитета субјекта, али и поетике и приче, и за разлику од досадашњих студија, које су њихова стваралаштва углавном разматрале у контексту савремених постструктуралистичких теорија, ова дисертација отвара у овом поглављу процедуре преисписивања и превредновања субјекта као наратије, као метафикције, као постхуманих бића, хуманоида. Овај део докторске дисертације интенционално указује на идејно-проблемску везу књижевног стваралаштва ова два писца, и њихове опусе поставља у шире оквири приповедне активности која излази из оквира модернистичке књижевности и улази у оквири најшире схваћене антрополошке наратије, а састоји се од следећих потпоглавља: 1. (Пост)модернистичка контекстуализација *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића, 2. Проблем жанровског знака: компаративна анализа *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића, 3. Дискурс, култура, субјект: *Њујоршка трилогија* Пола Остера и *Антрополошка трилогија* Борислава Пекића (са деловима: 3.1 Субјективитет и дискурс, 3.2 Субјект и наратија, 3.3 Субјект као облик романа, 3.4 Културолошке и антрополошке претпоставке (пост)модерног субјекта и романа и 3.5 Детективска проза?), 4. Технолошки субјективитет „трилогија“: Остер и Пекић, 5. Крај хуманитета и Пекићев и Остеров симулакрум субјективитета: работи, хуманоиди, андроиди, киборзи.

У овом поглављу „*Њујоршка трилогија* Пола Остера и *Антрополошка трилогија* Борислава Пекића: компаративне, контекстуалне, интерлитерарне и културолошке везе“ кандидаткиња је описала како се, у претходним поглављима елабориран културолошки процес, реализује у контексту фикционих и романескних трилогија које су предмет ове дисертације, што је учинила на формалном, а тако и на идејно-тематском плану Остерових и Пекићевих прозних текстова. Сходно томе, у потпоглављу рада „Проблем жанровског знака: компаративна анализа *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића“, извршена је анализа литерарних и поетичких поступака којима се оба аутора (скоро сагласно) служе у циљу реализације жанровског иновирања и хибридизације чија сврха није тек онеобичавање форме, већ је, у извесном смислу, и експонент идејно-тематског или чак идеолошког слоја књижевног дела. Компаративна контекстуализација *Њујоршке трилогије* и *Антрополошке трилогије* указала је на чињеницу да су неке од централних тема како Пекићевог, тако и Остеровог трокњижа, следеће: позиција језика, или, у ширем смислу, дискурзивних, односно наративних и метанаративних пракси у циљу конституисања, али и дестабилизације категорије субјективитета, Такође, кандидаткиња је извела опсежну анализу као доказ да

обе трилогије карактерише сумња у поузданост литерарне симболичке репрезентације и реинтерпретације, и даље, да су фикциони субјекти суочени са нерешивим мистеријама сопственог идентитета, а читаоци сучељени са проблемом значења текста и одређивањем граница између факта и фикције. На крају ове анализе, Марија Лојаница сагледава реперкусије формално-тематског склопа дела с обзиром на његову перманентну динамику и дијалектику „високе“ и „тривијалне“ књижевности, историјског и фикционог, дискурзивног и културолошког, а да се притом ни једној од њих не одриче легитимност. Сходно томе, применом деконструктивистичке и компаративне методе, у дисертацији је уочено да се романи *Беснило*, *Атлантида* и *1999*, као и Остерове новеле које сачињавају роман *Њујоршка трилогија*, могу сагледати као експоненти не само метафикционе историјске прозе, колико жанра „метафизичке детективске прозе“ (чиме ова дедукција улази у најсавременије питање детективског жанра), с напоменом да роман *Беснило* апсорбује изразите одлике овог жанровског проседеа, док се у романима *Атлантида* и *1999* то манифестује на метажанровском нивоу. Упоредна анализа идејно-тематског склопа, као и дискурса, субјекта и културних контекста *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића самообјављује се као детекција одјека теоријских матрица које су настале у истој епохи (Дерида, де Ман, Рикер, Мекхејл, Џејмсон итд), и које су, као и сви дискурси, сагласне поетичким матрицама поетика ромаанеског писма. У том смислу, деловање дискурзивних пракси у најширем смислу и рапидни технолошки развој, кандидаткиња тумачи као кључ за разумевања литерарних/интертекстуалних али и стилскоформацијских утицаја (По, Еко, Мелвил, Тони Морисаон, Орвел, Хаксли итд), и процеса „литерарне“ конструкције и деконструкције идентитета литерарних субјеката, али и самих текстова, знакова, културе, дискурса. Другим речима, у раду се настојало да се понуди и следеће тумачење двају трилогија: литерарна интерпретација савременог хронотопа у текстовима Пола Остер и Борислава Пекић јесте, заправо, метафора егзистенцијалног стања хуманог субјекта, моделованог дискурзивним и технолошким праксама рапидне производње, размене и рециклаже најразличитијих садржаја. Сходно томе, ова докторска теза отвара простор за тумачење Пекићевих и Остерових фикционих текстова кроз призму хипотеза које су већ претпоставили теоретичари културе попут: Фредрика Џејмсона, Жана Бодријара, Пола Вирилиоа, Доне Харавеј и других. Од у претходном поглављу покренутих теоријских образаца разумевања субјекта, у овом поглављу се прави лук од субјективитета као дискурса, као наратије, као жанровског и поетичког облика романа, до културолошке и антрополошке претпоставке (пост)модерног субјекта и романа антиутопијски перспективизованог према технолошким субјективитетима које обликују Остер и Пекић, као и до концепција краја хуманитета и Пекићевог и Остеровог симулакрума субјективитета. Дакле, како кандидаткиња подвлачи, до робота, хуманода, андроида, киборга. Овим је аналитичка презентација и дедуктивна логика ове тезе оправдала свој континуитет, доследност, почетак тезе и следеће поглавље (Закључак), једно друго узајамно „протумачили“, а Пол Остер и Борислав Пекић сагледани као писци чија дела окупљају све теоријске, културолошке и историјске тангенте субјекта/идентитета, и као „пророци“, постављају их у (анти)утопијску али као и у њима савремену матрицу краја хуманитета, апокалиптичних и технолошких бића.

Четврто поглавље или Закључак, као завршни део доктората, синтетички резимира истраживања и закључке целе докторске дисертације. На основу у Првом и Другом поглављу формиране теоријско-научне подлоге тумачења и у Трећем поглављу спроведене проблемске анализе дела, кандидаткиња долази до закључка да на основу компаративне анализе *Њујоршке трилогије* Пола Остера и *Антрополошке трилогије* Борислава Пекића, а која је спроведена у контексту пре свега постструктуралистичких теорија субјективитета, прогресија онтолошких и културолошких теорија идентитета резултира концепцијом идентитета хуманог субјекта као апсолутно дискурзивног ентитета, без обзира на његову хуману или постхуману природу. Закључујући рад, Марија Лојаница синтетичким и дедуктивним приступом такође настоји да понови и изнова постави питања и одговоре, и изнова докаже у којој мери се књижевна дела Пекића и Остера конституишу као приповедно кретање чија наративна логика гради визију будућег субјекта и критикује дотадашње концепције истог. У том смислу, како је у Закључку тезе записано, њихово стваралаштво настоји да упути и на тзв. невидљиву (недогађајну, неархивирану) историју хуманог субјекта. Другим речима: онога тренутка када је почело размишљање о идентитету човека као симболичкој творевини, отворен је простор за интерпретацију хуманог субјекта као недвосмислено литерарне структуре. Па тако, кандидаткиња сматра, постало је немогуће разлучити теоријски и књижевни дискурс, јер им је заједнички иментитељ наратија, па је било Остерово постмодернистичка, било Пекићева касномодернистичка наративна форма субјекта нужно један облик културолошког или онтолошког конструкта. Иако су тематски, теоријски и интерпретативни оквир дисертације указивали на неопходност, условно речено, интердисциплинарног приступа анализи *Њујоршке трилогије* и *Антрополошке трилогије*, саме формалне и идејно-тематске поставке ових књижевних дела овакав приступ наметнуле су као нужност, а из свега наведеног произилази и једна од основних намера ове докторске дисертације, а то је да се и методолошки гледано, Пекићево и Остерово прозно дело сагледа као воља за изнова успостављеним мишљењем и читањем, које се никако не може свести искључиво на анализу у њихових литерарних и поетичких својстава, колико на динамику бескрајног читања/тумачења које чека неког свог, новог, будућег, али нема истог, субјекта.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића* Марије Лојанице у потпуности је испунила пријавом теме формулисане циљеве, предмет и хипотезе. Она истовремено потврђује да је пријављена тема била подобна и захтевна за израду докторске дисертације. Показало се да тумачење дискурзивног и конструктивистичког карактера идентитета/субјекта, али и романа, има далекосежне последице унутар методолошког преокрета који су пре тридесетак година извеле хуманистичке науке. Показало се и да компаративна анализа дела Борислава Пекића и Пола Остера отвара могућности за далекосежне иманентне везе српске и англоамеричке књижевности, и да су, као широко, неистражено поље, изазов за научно испитивање, на којима је кандидаткиња извршила опсежну опсервацију и разноврсну експерпцију, а у

анализи активирала разнородне (пре свих постструктуралистичке) теоријско-методолошке апарате, чија је примена углавном руковођена неопходношћу савремених увида у књижевно-културолошку проблематику. Број разрешених, као и број покренутих проблема умногоме је надмашио очекивања приликом пријаве теме.

У изради своје тезе, Марија Лојаница се доследно придржавала предодређене методологије, превасходно примењујући аналитичко-синтетички (хеременутичко-интерпретативни) и постструктуралистички метод, при чему је обухватна критичка опсервација опште теоријских текстова и фикционих текстова Остера и Пекића увек подразумевалу извесну динамику и дијалектику између савремене и већ „класичне“ теоријске позиције. Овако се научни резултати испитиваних елемената разумевају кроз њихову узајамну условљеност и повезаност са другим контекстима, увек у новој културолошкој (ре)контекстуализацији предмета дисертације. Овим методолошким поступцима књижевнонаучна анализа је постала свеобухватнија, слојевитија и усложњенија.

Кандидаткиња је у дисертацији исказала способност комбиновања основног аналитичког и синтетичког научног метода, али и општих научних метода као што су индуктивно-дедуктивни и компаративни (интерлитерарни, интертекстуални, културолошки) методи. У првом и другом поглављу, полазишни принципи били су дедуктивни из опште теоријске литературе, али су у трећем поглављу дедуктивне поставке разлагане и потврђиване аналитичким увидима у семантизацију и ресемантизацију културолошких знакова (субјект, идентитет, дискурс, културологија, историја, фикција) у делима Пекића и Остера, да би се у завршном поглављу потврђивање полазишних дедуктивних принципа успоставило не тек као сума закључака о смислу, конструкцији и деконструкцији идентитета и субјекта него и као збир општетеоријских и књижевнотеоријских, а тако и компаратистичко-интерлитерано-културолошких вредности ова два аутора, чиме се драстично проширило сагледавање целокупног поља књижевног дискурса. Дисертација Марије Лојанице показује да се (де)конструкционистички додири у текстовима Остера и Пекића не могу увек са сигурношћу обележити, али они неизоставно јесу знак преливања културолошких, антрополошких и интерлитератрних противречности у књижевни текст, па је само то преливање неопходно препознати као аспект књижевног дискурса. Недоследности које се у различитом степену појављују и у историји, културологији, теоријској мисли и фикцији могу се разумевати и тумачити само у једној перманентној деконструкцији и реконтекстуализацији, будући да ова логика прати све области оспољавања наратије и конфигурације субјекта/идентитета превасходно у равни друштвено-историјских референата и у равни симболичког карактера књижевности. Наведеним је, такође, значај истраживања Марије Лојанице премашио очекивања најављена пријављеном темом и њеним *Образложењем*.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Докторска дисертација *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића* Марије Лојанице, приоритетно припада подручју компаратистке, српске и англоамеричке књижевности 20. века. Тема која је у дисертацији обрађена никада није била самостални предмет анализа у науци о српској књижевности. Битно је, дакле, истаћи да до данас нема ниједне студије из области компаратистике (англосаксонска и српска књижевност), како на нашим просторима, тако и у свету, а која се бавила проучавањем веза између овог тако посебног сегмента литерарног стваралаштва Борислава Пекића и Пола Остера, било у контексту (пост)модернистичких и постструктуралистичких тенденција, било постављањем литерарног стваралаштва ова два писца у контекст у коме би се теоријски појмови субјекта/субјективности/идентитета, између осталог, разматрали као различити типови једног теоријски истог иако различитог, у духу тезе наративног дискурса. А обрађена тема је више него значајна, не само с обзиром на потребу новог, потпунијег испитивања карактера субјекта у делу Борислава Пекића, већ и с обзиром на важност компаративног и интерлитерарног увида у однос Пекић-Остер, али и у једној далекосежној презентацији *Њујоршке трилогије* Пола Остера српској науци о књижевности. Такође, користећи савремене, домаће и иностране књижевнонаучне позиције и перспективе, којима је међуоднос културологије, теорије и литературе означен као једно од најзначајнијих поља за истраживање, ова теза је отишла значајан корак даље у „осавремењивању“ мишљења о литератури. Тему је докторант обрадио исцрпно: то је прва студија о проблему (де)конструкције субјекта и његовим наративним предиспозицијама у делима Остера и Пекића, па обављено књижевнотеоријско, књижевнонаучно и књижевноантрополошко истраживање ове теме представља значајан допринос целовитијем тумачењу културног, интерлитерарног и компаративног аспекта (англосаксонска-српска књижевност) Борислава Пекића и Пола Остера, чија дела данас представљају сам врх (пост)модернистичке прозе. Иако је о овим ауторима и њиховим делима публикован велики број библиографских јединица, остаје да се закључи следеће: а) да је докторска дисертација Марије Лојанице први пут довела у везу литерарно стваралаштво Борислава Пекића и Пола Остера; б) да се овом дисертацијом, али и преиспитивањем досадашњих постмодернистичких и постструктуралистичких теоријских поставки, покренуло актуелно и једно од круцијалних питања које се односи на „границе“ (постмодерног) субјекта; в) да су појмови субјекта, субјективност, човек, ЈА, идентитет, као дискурзивни конструкти, осветљени у свом посебном контексту савремених теорија и наратива Остера и Пекића, што до сада није учињено у оквирима србистике нити англистике.

Докторанд је консултовао сву релевантну литературу која се директно или општетеоријски односи на проблематику задату темом, па се, с обзиром на њу, јасно уочава и вредност саме дисертације. Пошто је истраживање обављено на значајном делу корпуса Пекића и Остера, чије јединствено поље (субјект, идентитет, наратија, дискурс) до сада у српској књижевној науци није било предмет рада, остварен је важан помак у опису ових феномена у српској/англоамеричкој књижевности 20. века. Дисертација *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића* је, дакле, према свим научним критеријумима вредно и оригинално научно дело.

IV Научни резултати докторске дисертације, примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

С обзиром на наведене домете, оригиналност и актуелност докторске дисертације Марије Лојанице, научни резултати њене докторске дисертације јесу и теоријски и компаративни и интерпретативни. Главни теоријски резултат односи се на теоријско преиспитивање и анализу културолошких и дискурзивних појмова субјекта, идентитета, нарације и фикције и њиховог фикционог и парафикционог међуодноса. Компаративни резултат огледа се у деликатној компарацији дела два писца из различитих култура и књижевних традиција, а која се налазе на истом дискурзивном, поетичком и културолошком хоризонту. Интерпретативни резултат сагледава се у хеременеутичком расветљавању субјекта, али и жанра (роман) као културног и књижевног интертекста, у „трилогијама“ Остера и Пекића, као и у расветљавању нарације као заједничког именитеља различитих друштвених и културолошких дискурса које ова два писца реконтекстуализују и перспективизују. Овом дисертацијом откривају се као незаобилазна вредност, не само субјект-идентитет у делима Остера и Пекића, већ и структуре и семантике ових феномена у културно- и књижевно-историјској перспективи (од Антике, преко ренесансних концепција субјекта, до модернистичке традиције 20. века).

Будући да су културолошке и наративно-поетичке вредности иманентна својства дискурса, па дакле и књижевног дискурса, а пошто до дисертације Марије Лојанице нису биле довољно прецизно описане с обзиром на њихово место у фикционим текстовима Пекића и Остера, као и с обзиром на корелације културолошких фигура субјекта/субјективности/Другости/идентитета, резултати дисертације кандидаткиње Марије Лојанице испуниће једно упражњено поље у савременој компаратистици и српској или англосаксонској науци о књижевности. Културолошки, филозофски и антрополошки хоризонт у делима Пекића и Остера одсад ће морати да се ослања на резултате ове дисертације, не само с обзиром на његову провокативност у погледу вредновања ова два писца, већ с обзиром на поетичку и фикциону вредност културолошког смисла литературе. Као таква, дисертација Марије Лојанице иницира и нова истраживања фигурације субјекта у Пекићевом, Остеровом делу, али и у делима писаца исте епохе у српској и англоамеричкој књижевности. Дисертацију *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта* у Њујоршкој трилогији *Пола Остера* и Антрополошкој трилогији *Борислава Пекића* неизоставно треба, у овом, изворном облику, публиковати, како би њени резултати што пре били доступни научној јавности и како би покренули на нове истраживачке опсервације књижевног смисла (пост)модернистичких теоријских и културолошких дискурса.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Марија Лојаница је објављивала своје радове (19 објављених радова) у часописима са листе ресорног Министарства, чак и часописима високих категорија (нпр. у часописима категорије М24 и М51) и са рефератима учествовала на чак 18 међународних и националних научних скупова, конференција, округлих столова. Највећи број тих радова

припада књижевнотеоријској области, компаратистици, србистици и англистици, тј. у њима се разматрају различити књижевнотеоријски проблеми двадесетовековне науке о књижевности, модернистичке и постмодернистичке англоамеричке и српске књижевности. Докторанд Марија Лојаница има завидну библиографију радова. Овде наводимо библиографију оригиналних ауторских радова у часописима и рецензираним зборницима са научних, међународних и националних скупова, са следећим категоријама:

Радови из категорије M24:

1. 2011. „Антрополошка трилогија Борислава Пекића и метафизичка детективска проза“, *Књижевна историја*, бр. XLII 2011 143/144, Београд, стр. 215-228. (ISBN 0350-6428 COBISS.SR-ID 55823 Библид 0350-6428, 43 (2011) 143/144, с. 215-228) [M24]

Радови из категорије M51:

1. 2009. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Велика Прича и побуна у Земљи чаробњака из Оза“ *Наслеђе*, бр. 14, књ. 2, Крагујевац, стр. 291-303. (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068, УДК 81'42:821) [M51]
2. 2011. Марија Лојаница, „La Doleur Exquise: Могућа теорија невидљивог“, *Наслеђе*, бр. 17, Крагујевац, стр. 137-149. (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068, УДК 821.111 (73)-31.09 Остер П.) [M51]
3. 2011. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Architectural Postmodern World and City of Glass Revisited“, *Наслеђе* бр. 20, стр. 23-35, УДК 821.02 ПОСТМОДЕРНИЗАМ (ISSN 1820-1768, COBISS.SR-ID 115085068) [M51]

Радови из категорије M53:

1. 2012. Марија Лојаница, „Одбрана поезије Филипа Сиднија кроз тврдњу да књижевност никада не лаже“, *Лунар*, бр.47, стр. 111-117 (УДК 821.111-14.09 Сидни Ф. 821.111.09 Чосер Ц. / ISSN 1450-8338 / COBISS.SR-ID 151188999) [M53]
2. 2012. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Биће, човек, игра у поезији Васка Попе“, *Лунар*, бр.48, Крагујевац, 2012, стр. 99-108 (УДК 821.163.41-14.09 Попа В. / ISSN 1450-8338 / COBISS.SR-ID 151188999) [M53]
3. 2013. Марија Лојаница, „Аргонаутика: антропологија приче“ (коаутор Јасмина Теодоровић), *Летопис Матице српске*, Нови Сад, књ.491, св. 4, 2013, стр. 463-476. (ISSN 0025-5939 / UDK 82(05) [M53]

Радови из категорије M14

1. 1. 2008. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Тумачење у превођењу“, *Српски језик у (кон)тексту* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност и уметност), књ. 1, Скупштина града; Универзитет У Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Кораци, Крагујевац, 2007, стр. 291-306. (ISBN 978-86-85991-11-3, COBISS.SR-ID 152111628) [M14]
2. 2008. Марија Лојаница, „Terra Austeriana – Слика Њујорка у роману Пола Остера Месечева палата“, *Књижевност, друштво, политика* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност и уметност), књ. 2, Скупштина града

- Крагујевца; Универзитет у Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Кораци, Крагујевац, стр. 313-323. (ISBN 978-86-85991-14-1 (ФФ) [M14]
3. 2009. Марија Лојаница, „Писати Другог, стварати Себе: ‚Закључана соба‘ Пола Остера“, *Језик, књижевност, идентитет* (Зборник са Мултидисциплинарног научног скупа Језик, књижевност, идентитет), књ. 1, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Свен, Ниш, стр. 184-193. (ISBN 978-86-7379 188-3, UDK 821.111(73).09-31 Auster P) [M14]
 4. 2011. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Ерос живота и смрти у Барнсовој и Остеровој причи напуклих огледала“, Зборник радова са V међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност, књ. 2: *Жене: род, идентитет, књижевност*, одговорни уредник Драган Бошковић, Скупштина града Крагујевца; Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2011. стр. 157-162. (УДК 821.111.09-31 Барнс Ц., 821.111.(73).09-Остер П., ISBN 978-86-85991-10-3, COBISS.SR-ID186990860 (ФФ) [M14]
 5. 2012. Марија Лојаница, „Божански откуцаји срца: теологија и космогонија Едгара Алана Поа“, *Бог* (Зборник са Међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), књ. 2, уредник Драган Бошковић, Скупштина града Крагујевца; Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, стр. 181-186. (УДК 821.111.(73).09 По Е.А. / ISBN 978-86-85991-43-1 (ФФ) / COBISS.SR-ID 194256652) [M14]
 6. 2012. Марија Лојаница, „Њујоршка трилогија: Језик, жеља, апокатастазис“, *ЕГЗИЛ(АНТИ): књижевност, култура, друштво* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012, стр. 167-179 (УДК 821.111(73)-31.09 Остер П. / ISBN 978-86-85991-48-6 / COBISS.SR-ID 195386380) [M14]
 7. 2013. Марија Лојаница (коаутор Јасмина Теодоровић), „Онтологија немогућег: фикција, теорија, матрикс“, Зборник са Седмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), књ. 2, уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр 117-122 (УДК 82.0 14 Фуко / ISBN 978-86-85991-53-0) [M14]
 8. 2013. Марија Лојаница, „Астрални Цариград“, *Византија у (српској) књижевности и култури од средњег до двадесет и првог века* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Осмог међународног научног скупа Српски језик, књижевност, уметност), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр. 49-59 (УДК 130.2:304(560.118) ISBN 978-86-85991-57-8) [M14]

Радови из категорије M45:

1. 2011. Марија Лојаница, „Ласте самоубице и птице на жици: симболизација (не)слободе“, *Лицеум*, бр. 14, Крагујевац, стр. 315-323. (ISBN 978-86-81037-37-9 УДК 821.163.41-31.09 Пекић Б. 821.163.41-14.09 Коен Л.) [M45]
2. 2011. Марија Лојаница, „Хитроу синдром као метафора лиминалности у роману Беснило Борислава Пекића“, *Друштвене кризе и (српска) књижевност и култура* (зборник радова), уредници Драган Бошковић и Маја Анђелковић, стр. 123-136.

Радови из категорије М63:

1. 2008. Марија Лојаница (коауторски са Јасмином Теодоровић), „Стилске адаптације приликом превођења различитих типова медицинских текстова“, *Језик струке: теорија и пракса* (Зборник са Међународног научног скупа Језик струке: теорија и пракса), Универзитет у Београду; Чигоја, Београд, 2009, стр. 685-697. (ISBN 978-86-7522-033-6, УДК 811'276.6:61) [M63]
2. 2011. Марија Лојаница, „Зачарани круг идеолошке (ре)продукције: књижевност, теорија и манипулација“, *Савремена проучавања језика и књижевности* (Зборник са 2. научног скупа младих филолога Србије), књ. 2, Универзитет у Крагујевцу; Филолошко-уметнички факултет; Графостил, Крагујевац, стр. 227-231. (ISBN 978-86-85991-31-8) [M63]

На основу наведене библиографије и публикација у којима су оригинални научни радови објављени, може се закључити да је кандидаткиња Марија Лојаница већ зрео научни радник, са низом научних резултата презентованих како у научним часописима, тако и на научним скуповима.

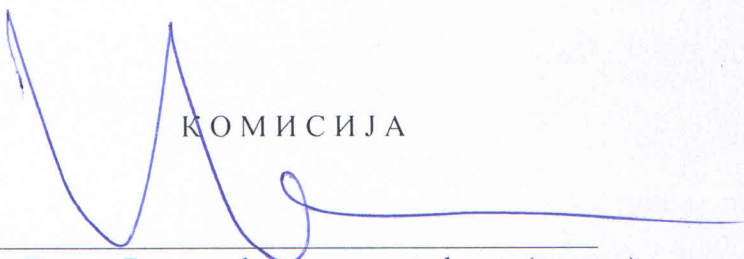
VI Закључак и препорука

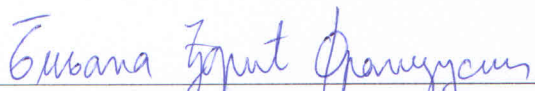
Све досада наведено недвосмислено показује да је Марија Лојаница научно и теоријски квалитетно обрадила компаративну проблематику идентитета/субјекта у делима Пола Остера и Борислава Пекића. У својој докторској дисертацији *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића*, кандидаткиња је показала врлине посвећеног младог научника – добру кореспонденцију с најрелевантнијом литературом, изузетно владање књижевнонаучном методологијом на различитим нивоима књижевнонаучне анализе (компаративном, књижевнотеоријском и херменеутичком), адекватну примену различитих могућности анализе, посебно изражен смисао за интерференцију анализе и синтезе, за усклађивање општих и посебних научних метода и закључака, као и педантност у опису различитих облика и међуусловљености сложених проблема (де)конструкције субјекта и идентитета, наратије, поетике и дискурса Борислава Пекића и Пола Остера. Веома захтевна тема урађена је на научно изванредан начин, па ова дисертација улази у ред посебно квалитетних из науке о књижевности.

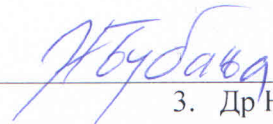
Због свега у реферату наведеног, предлагемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати овде изнесу позитивну оцену о докторској дисертацији Марије Лојанице, под насловом *Деконструкција идентитета постмодерног субјекта у Њујоршкој трилогији Пола Остера и Антрополошкој трилогији Борислава Пекића*, и кандидаткињи одобри усмену одбрану пред овом Комисијом.

У Крагујевцу, јула 2015. године

КОМИСИЈА

1. Др Драган Бошковић, редовни професор (ментор)
ужа научна област: Српска књижевност
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

2. Др Биљана Ђорџић Француски, ванредни професор
Ужа научна област: *Англистика*
Филолошки факултет у Београду

3. Др Никола Бубања, доцент
Ужа научна област: *Енглеска књижевност*
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу